

140. Tiistaina 4 päivänä joulukuuta 1990

kello 23.55

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus asunto-olojen kehittä-
misrahaston lainanottovaltuuksista
vuonna 1991 5002

Hallituksen esitys n:o 120
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
77

2) Ehdotus laiksi tulo- ja varallisuus-
verolain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 247
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
80

3) Ehdotus laiksi raittiustyölain
3 §:n 2 momentin kumoamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 258
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13

4) Ehdotukset laeiksi alkoholilain
sekä keskioluesta annetun lain 12 §:n
muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 289
Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

5) Ehdotukset laeiksi kuntoutusta
koskevan lainsäädännön uudistamiseksi
..... ”

Hallituksen esitys n:o 259
Lakialoitteet n:ot 29 ja 68/1987 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 917, 929 ja

1024/1987 vp., 739 ja 740/1988
vp., 578/1989 vp. sekä 673 ja 765
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 49

Siv. 6) Ehdotus laiksi työneuvostosta ja
työsuoje-
lun poikkeusluvista annetun
lain 10 c §:n muuttamisesta 5007

Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 50

7) Ehdotus laiksi opintovapaalain 5
ja 10 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 293
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 51

8) Ehdotus laiksi työntekijäin eläke-
lain soveltamisesta Suomen Pankin se-
telipainon henkilökunnan työsuhteisiin ”

Hallituksen esitys n:o 257
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 52

9) Ehdotus laiksi merimieslain
muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 294
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 53

Esitellään:

10) Hallituksen esitys n:o 311 laiksi
teollisuudelle ympäristönsuojeluinves-
tointeihin myönnettävistä valtionta-
kauksista annetun lain muuttamisesta . 5008

11) Hallituksen esitys n:o 313 laiksi
yksityisen työnantajan kansaneläke-
maksun poikkeuksellisesta alentamises-
ta vuonna 1991 ”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pe-sälä.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus asunto-olojen kehittämisrahaston lainanottovaltuuksista vuonna 1991

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 120
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuuksien ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 247
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi raittiustyölain 3 §:n 2 momentin kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 258
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotukset laeiksi alkoholilain sekä keskioluesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 289
Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Tässä puututaan jälleen kerran maamme huonoon alkoholilainsäädäntöön ja mielestäni ei tässä oikean suuntaisesti. Nyt on kuitenkin myöhäinen ajankohta, ja täällä on hyvin vähän edustajia paikalla, joten tästä on turha pidempään puhua. Kuitenkin, kun tämä jatkokäsittelyyn tulee, paneudumme tähän asiaan enemmän ja otamme tämän esille myös vähän suuremman edustajajoukon läsnä ollessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotukset laeiksi kuntoutusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 259
Lakialoitteet n:ot 29 ja 68/1987 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 917, 929 ja 1024/1987 vp., 739 ja 740/1988 vp., 578/1989 vp. sekä 673 ja 765
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 49

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 49.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Päinvastoin kuin ed. Knuuttila arveli, että nyt ei ole sopiva hetki puhua, luulen, että nyt on paras hetki puhua kuntoutusta koskevasta lainsäädännöstä, jos aikoo saada yhtään kuulijaa.

Tämä hallituksen esitys annettiin eduskunnalle muutama viikko sitten, ja sosiaalivaliokunta jälleen kerran ahdistettiin tilanteeseen, jossa 115 sivua pitkä, 25 lakiesitystä sisältävä hallituksen esitys piti käsitellä kahdessa viikossa. Tämä oli kohtuutonta ottaen huomioon lainsäädännön laajuuden.

Asiaa on valmisteltu muutama vuosikymmen. Kun asia nyt tuodaan eduskunnan käsittelyyn, niin huolimatta pitkästä valmisteluajasta se ei ollut kuitenkaan perusteellisesti valmisteltu eikä sisältänyt riittävän harkittuja ehdotuksia, joten valiokunnan käsittelyaikaa olisi tarvittu huomattavasti enemmän, jotta tähän olisi voitu riittävästi paneutua. Haluan tässäkin yhteydessä tuoda esille paheksuntamme, jonka olemme vastalauseessamme todenneet tämän menettelytavan suhteen.

Kiireisestä aikataulusta huolimatta valiokunta on yrittänyt paneutua tähän mahdollisuuksien mukaan, ja useita muutoksia hallituksen esitykseen onkin tehty.

Kuntoutuksen ja kuntoutusajan toimeentuloturvan puutteet ovat olleet erittäin suuri ongelma, ja ne ovat merkinneet sitä, että työkykynsä menettäneet ihmiset ovat usein joutuneet pitkiksikin ajoiksi kokonaan vaille toimeentuloa. Kun hallituksen esitys nyt pyrkii siihen, että kuntoutukseen ohjataan riittävän ajoissa, niin tämä pyrkimys on hyvä, ja tältä osin esitys on kannatettava.

Myös tässä ehdotetaan uutta kuntoutusajan toimeentuloturvaa kuntoutusrahalain muodossa. Itse kuntoutusrahasta on todettava, että se on hyvä varsinkin niissä tapauksissa, joissa se merkitsee parempaa toimeentuloa kuin se, että henkilö olisi eläkkeellä tai esimerkiksi työttömänä. Tämä kannustaa ihmisiä lähtemään kuntoutukseen ja uudelleen-

koulutukseen, ja tätä tavoitetta pidämme hyvänä.

Tällä hetkellä useimmiten ongelma on ollut se, että nuorehkoillekaan ihmisille, vaikka he itse olisivat halunneet kuntoutukseen ja olisivat valmiit jatkamaan työelämässä ottaen huomioon sairauden aiheuttaman työkyvyn aleneman, kuntoutusta ei ole järjestetty. Kukaan ei ole ohjannut henkilöä kuntoutukseen, vaan on todettu, että henkilö ei kyllä kykene entiseen työhönsä, mutta hänen ei ole katsottu olevan työkyvyttömään. Eläkehakemukset on hylätty, mutta kukaan ei ole ottanut vastuuta siitä, miten tämä ihminen jatkossa sairautensa kanssa tulee toimeen ja nimenomaan miten hänen toimeentulonsa on järjestetty, eikä kukaan ole kantanut huolta siitä, miten hänet mahdollisesti saadaan kuntoutukseen. On tietysti tilanteita, joissa asiat ovat järjestyksessä, mutta on erityisesti syytä kiinnittää huomiota niihin tilanteisiin, jotka ovat kuitenkin vähemmistönä esiin tulleissa tapauksissa, joissa asiat eivät ole kunnossa olleet tähän mennessä.

Jatkossa kuntoutusraha tarjoaa siis toimeentulolle turvaa, mutta siitä on todettava, että järjestelmä, mitä tässä ehdotetaan, on erittäin monimutkainen. Itse ainakin pelkään, että tästä tulee turhaa byrokratiaa, tulee yksi uusi vaihe, jonka yhteydessä ihmiset voivat taas joutua valituskierteeseen, ja tässä kierteessä ollessaan heille edelleen voi käydä niin, että toimeentuloturva ei ole taattu.

Tässä esityksessä on esitetty monenlaisia määräaikoja sen suhteen, miten kuntoutusraha voidaan maksaa. Korostan edelleen sitä, että varmasti useimmissa tapauksissa nämä säännökset ovat riittävät takaamaan kuntoutusajalle aukottoman toimeentuloturvan. Mutta juuri niissä tapauksissa, joissa hakemuksia hylätään, määräajat eivät riitä. Nämä määräajat ovat myöskin vieraita todellisille tilanteille.

Hyvin usein ihmiset osoitetaan koulutukseen. Me kaikki tiedämme, että ei koulutus ala joka päivä, vaan se alkaa yleensä syyslukukauden alussa. Joissakin harvoissa ammateissa on mahdollisuus aloittaa kevatlukukauden alussa, jotkut työllisyyskurssit saattavat alkaa kesken vuoden, mutta pääsääntö on se, että lukuvuosi alkaa elo—syyskuussa. Silloin saattaa olla se tilanne, että on

enemmän kuin kolme kuukautta aikaa siitä, kun kuntoutuspäätös on tehty, ennen kuin uudelleen koulutus voi alkaa. Tämä lakiesitys merkitsee sitä, että tältä ajalta henkilö jää vaille kuntoutusrahaa.

Mielestäni ei ole järkevää, että näissä välitilanteissa joudutaan sitten hakemaan esimerkiksi työttömyyspäivärahaa, eikä ole edes sanottu, että siihen on aina mahdollisuus. Jos työsuhte on voimassa, niin päivärahaa ei makseta. Juuri tällä lainsäädännöllä pitäisi estää myös välinputoamistapaukset.

Itsestäni ainakin tuntuu siltä, että olisi ollut järkevämpää koko kuntoutusajan toimeentuloturva hoitaa nykyisen sairausvakuutuslain piiriä laajentamalla ja vastaavasti eläkelakien piiriä laajentamalla, ettei olisi tarvinnut luoda kokonaan uutta lakia, jonka perusteella tehdään eri päätökset ja joudutaan sitten taas kielteisessä tapauksessa valituskierrokselle. Tämä on turhan monimutkainen järjestelmä.

Hallituksen esityksessä on esitetty kokonaan uusi laki Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta. Tämä lakiesitys puhutti valiokuntaa varmasti eniten kaikista näistä 25 laista.

Ammatillista kuntoutusta koskeva 2 §, jonka nimi muutettiin vajaakuntoisten kuntoutukseksi, ei ole niinkään ongelmallinen. Tietysti olisi ollut hyvä, että myöskin tässä olisi ammatillisena kuntoutuksena voitu pitää sellaista kuntoutusta, jota annetaan työkyvyn alenemisen ehkäisemiseksi.

Huomattavasti ongelmallisempi on lain 3 §, joka koskee lääkinnällistä kuntoutusta. Tämä pykälä pitää sisällään lakisääteiset eli ns. subjektiiviset oikeudet vaikeavammaisten lääkinnälliseen kuntoutukseen. Tämä on uutta lainsäädäntöä, jota aikaisemmin ei ole ollut. Mutta näiden subjektiivisten oikeuksien ongelmana on se, että määritelmät ovat liian tiukat. Vaikeavammaisuus on määritelty huomattavasti tiukemmin kuin vammais- palvelulaissa. Se johtaa siihen, että moni vaikeavammaisen henkilö, joka olisi lääkinnällisen kuntoutuksen tarpeessa, ei tule tätä subjektiivista oikeutta saamaan. Sen vuoksi me esitämme tähän muutosta, että vaikeavammaisuus määriteltäisiin vammaispalvelulin mukaisella tavalla.

Lakiehdotuksen 4 §, harkinnanvarainen kuntoutus tai muu ammatillinen kuntoutus,

niin kuin valiokunta nimitti tämän pykälän, oli kaikkein suurimman kiistan kohteena valiokuntakäsittelyn aikana. Hallitushan esitti, että tämä ns. harkinnanvarainen kuntoutus olisi jätetty kokonaan tulo- ja menoarvion käsittelyyn yhteydessä päätetyn rahamäärän puitteissa tehtäväksi. Eli ei olisi ollut mitään taetta tai jatkuvuutta siitä, kuinka paljon tähän on varoja käytettävissä. Vaikka sosiaali- ja terveysministeriön taholta vakuutettiin, että nykyistä rahamäärää vastaavat varat tähän olisi osoitettu, niin kun tunnemme valtiovarainministeriön linjan, voi olla varma siitä, että mitään varmuutta tästä ei olisi jatkossa ollut. Nykyisin harkinnanvarainen kuntoutus on toteutettu Kansaneläkelaitoksen varoista sairausvakuutuslain 60 §:n 2 momentin perusteella ja kansaneläkelain 34 §:n perusteella. Nämä pykälät hallitus esitti kumottaviksi. Juuri tällä olisi viety harkinnanvaraisen kuntoutuksen mahdollisuudet.

Valiokunta muutti kyseistä pykälää siten, että sairausvakuutuslain 60 §:n 2 momentin sanamuoto kirjoitettiin pykälään sisään. Samalla siihen sisällytettiin nykyisen 2 prosentin sijasta 4 prosentin markkamäärä. Tämä tosin voimaantulosäännöksen mukaan tulee voimaan vasta vuonna 93. Kansaneläkelaitoksen valtuutetut olivat esittäneet, että rahamäärää korotettaisiin 4 prosenttiin sairausvakuutuslain mukaan vakuutettujen maksamien vakuutusmaksujen määrästä. Erikoista oli se, että kokoomusta edustavat valiokunnan jäsenet, jotka kaikki ovat Kelan valtuutettuja ja Kelan valtuutettujen ominaisuudessa ovat olleet hyväksymässä prosenttiosuuden korottamista, valiokunnassa äänestivät valiokunnan hyväksymää muotoilua vastaan. Emme mekään pitäneet tätä hyvänä, mutta olihan tämä jo parempi kuin hallituksen esitys.

Opposition vastalauseen mukaisesti näimme kuitenkin tilanteessa välttämättömäksi, että kuntoutukseen osoitetut varat olisi turvattu siten, että nykyinen sairausvakuutuslain 60 § 2 momentti olisi säilytetty ja siinä olevaa prosenttimäärää olisi korotettu ja että myöskään kansaneläkelain 34 §:ää ei olisi kumottu. Kansaneläkelain 34 §:n mukaan järjestetystä kuntoutuksestakin on todettava, että sillä ei ole pystytty riittävästi kuntouttamaan, koska juuri näitä varoja ja myös näitä sairaskorvauslain varoja on käytetty

eläkeläisten kuntoutukseen, joka on ollut riittämätöntä.

Nämä ovat lakeihin liittyvät keskeiset muutosesitykset, joita vasemmistoliiton, keskustan ja kristillisten yhteinen vastalause pitää sisällään. Sen lisäksi olemme esittäneet yksityiskohtiin useita parannusesityksiä, joita voitaneen tarkemmin esitellä asian toisessa käsittelyssä.

Ed. Rantanen: Herra puhemies! Ehkä päinvastoin kuin ed. Stenius-Kaukonen en ole tuntenut sosiaalivaliokunnan jäsenenä itseäni ahdistelluksi. Valiokunta kuuli 64:ää asiantuntijaa, useita asiantuntijoita useaan kertaan ja tarkisteli eräitä asioita myös sen jälkeen, kun asiantuntijat olivat jo lausuntonsa antaneet ja kyselykierrokset käyneet. Myönnän toki sen, että asialla sinänsä on ollut kiire.

Korostan kuitenkin oikeastaan tässä yhteydessä vain yhtä seikkaa, joka koskee aikaisemmin valiokunnassa ja salissa hyväksyttyä hallituksen lakiesitystä, joka oli tupolaki n:o 153 laiksi työttömyysturva- ja työttömyyskassalain muuttamisesta. Silloin valiokunta totesi mietinnössään n:o 40, että silloin tehdyt lainmuutokset eräissä tapauksissa aiheuttavat pitkäaikaistyöttömille tulevan ajan menetyksiä työkyvyttömyyseläkeissä. Silloin ei ollut mahdollisuutta hallituspuolueitten kesken päästä sovintoon siitä, että muutoksia tehtäisiin sillä perusteella, jonka hallituskumppaneittemme edustajat valiokunnassa perustelivat, että se on tupolaki ja sitä ei saa yhtään muuttaa siitä huolimatta, että se silloin jo tunnustettiin työmarkkinaosapuolten puolestakin lapsukseksi.

Nyt valiokunta ehdottaa korjaukset tehtäväksi työntekijäin eläkelakiin, lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien työntekijäin eläkelakiin, merimieseläkelakiin ja valtion eläkelakiin. On tullut vielä muitakin muutosehdotuksia, joita en sen kummemmin ala käydä läpi, koska ne ovat luettavissa aivan tarkkaan valiokunnan mietinnön aivan loppuosasta. Ehkä sen vielä sanon, että nämä työntekijöille varsin tarpeelliset muutokset tehtiin kokoomuksen minkkiturkkisiiven synkeästä vastustuksesta huolimatta.

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Laki-kokonaisuus, joka on ollut sosiaalivaliokun-

nassa käsiteltävänä hyvin nopean ja voi sanoa prässätyn aikataulun puitteissa, on laaja, enkä sitä hallitse. Mutta olen jonkin verran seurannut asiaa ja ehkä hyvinkin nimenomaan kuntoutuksen osalta. Tämä siitä syystä, että Kansaneläkelaitos yhdessä Kankaanpään kaupungin kanssa yhteisen säätiön puitteissa on Kankaanpäähän parhaillaan rakentamassa vaikeavammaisten kuntoutuslaitosta, joka osin alkaa toimia maaliskuun alusta ja täydellisesti heinäkuun alusta ensi vuonna.

Minusta on ollut hyvin murheellista havaita eräänlainen valtataistelu Kansaneläkelaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön välillä, aivan turha ja asiaton valtataistelu siksi, että meillä sosiaali- ja terveysministeriölle on muodostunut sellainen käsitys, että sen pitää johtaa, valvoa ja hoitaa tässä maassa kaikki, mikä liittyy terveyteen, terveyden ylläpitämiseen, sairauden hoitoon ja myös kuntoutukseen.

Siltä osin kuin olen nyt katsonut Kelan puitteissa toteutettua kuntoutusta eri laitosten sisällä, tämä on toiminut erinomaisen hyvin. Tilastot ja tosiasiat osoittavat vääjäämättömästi sen, että määrärahoista yleensä ottaen sosiaali- ja terveysministeriön puitteissa on niin tiukka kilpailu, että kuntoutus ja kuntoutukselle tulevat määrärahat ovat koko ajan supistuneet verrattuna aktiivipuolen hoitoon. Tämä on inhimillisesti ollut hyvin ymmärrettävää, koska meillä aktiivisairauden puolella on monia akuutteja ryhmiä, joihin on jouduttu voimakkaasti panostamaan laitospuolella ja samoin määrärahoissa.

Siksi kokonaisuudessaan on ollut vaikea ymmärtää laissa olevaa voimakkaasti kuristavaa otetta kohti Kelaa, jonka puitteissa kuntoutus eri muodoissa on toiminut erinomaisen hyvin. Tämän jälkeen, kun ministeriön ote määrärahoista tulee kiistattomaksi, olen vakuuttunut, että Suomessa kuntoutustoiminta tulee supistumaan. Tämä on erinomaisen valitettavaa ja hankalaa siksikin, että mielestäni tasavallan presidentinkin puheenvuorossaan juuri päivä pari sitten julkisuudessa kiinnitti huomiota siihen, miten Suomessa ikärakenne on vinoutunut. Todennäköisesti vaikeat työolosuhteet ja siellä tapahtuvat monimutkaiset asiat, mm. kuntoutustoiminnan jälkeenjäneisyys, ovat aiheuttaneet sen, että meillä eläkeikäisten ja

työelämästä poistuneiden määrä on poikkeuksellisen suuri verrattuna muihin maihin.

Minä olen hyvin paljon samaa mieltä kuin ed. Stenius-Kaukonen äskeisessä puheenvuorossaan. Olisi ollut viisasta se, että kuntoutustoimintaa olisi jatkettu Kelan puitteissa niin kuin tähänkin saakka. Korotus 2:sta 4 prosenttiin olisi vielä parantanut niitä mahdollisuuksia, joita kuntoutustoiminnassa tarvitaan. Muun muassa vaikeavammaisten kuntoutuksen osalta — sanon nyt vain esimerkin — Länsi-Suomi on ollut hyvin vajavaisesti hoidettu, ja Kankaanpään laitos siinä tulee auttamaan. Minä en tiedä, miten tässä vaiheessa enää voidaan asiaa parantaa. Sillä tavoin ainakin on esitetty keskusteluissa sekä valiokunnassa että salissa, että muodollisesti nyt esitetty lainsäädäntö todennäköisesti on ristiriidassa perustuslakimme kanssa. Kelalla on suora hallinto eduskunnasta. Asiantuntijat ovat sanoneet, että nyt tehty lainsäädäntö kulkee päällekkäin Kelaa koskevan lainsäädännön kanssa ja sotkee alleen eduskunnan päättämätalvataa.

Joka tapauksessa on hyvin varmaa se, kun puhutaan vakuutetuista, että he joutuvat nyt yhdenvertaiseen asemaan ikänsä perusteella. Työikäisillä vakuutetuilla on subjektiivinen oikeus kuntoutukseen, ja sekin on liian pieni. Kun muilla vakuutetuilla tällaista oikeutta ei ole, he joutuvat erittäin varmasti kärsimään kuntoutusmäärärahojen vajavaisuuden vuoksi.

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Oli erittäin miellyttävää kuulla, että keskustapuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja puhui näin myönteisesti työpaikkojen työsuojelusta ja kuntoutuksesta. Muistan joskus vuosien, ehkä vuosikymmenienkin taakse, niin meitä sosialidemokraattejakin osoitettiin sormella, että me puhumme työsuojelusta, ja muutettiin se muutoon työn suojelu, että ihmiset välttyisivät tekemästä työtä. Puheenvuoro oli myönteinen, ja todella ne seikat, jotka tasavallan presidentti otti esille, ovat niin painavia, että meidän kannattaa ottaa vakavasti, mitä edellä tuli esiin.

Ed. Rantanen: Herra puhemies! Toteaisin ed. Juhantalolle, että kyseessä on varsin laaja paketti. Sitä tuskin olisi ilman hylkäysehdotusta edes saatu tähän kuntoon, jos se todella huonontaisi tulevaa kuntoutustoimin-

taa. Näinhän asia ei ole, vaan se laajentaa sitä merkittävästi.

Huomautan sen lisäksi tasavallan presidentin lausumaan ja huoleen viitaten, että lakiehdotus ja lakipaketti on juuri siihen tarkoitettu lääke ja omiaan poistamaan niitä tekijöitä, joista ennenaikaiselle eläkkeelle läheminen johtuu. Ymmärrän kyllä ed. Juhantalonsa huolen siinä, että siitä poistettiin kuitenkin rakentamispuoli; se hiukan kirveltää, muttei pitäisi enää, koska Kankaanpäähän tehtiin jo.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Rantanen viittasi tasavallan presidentin lausuntoon siitä, että meillä on liian suuri määrä 55—64-vuotiaista jo eläkkeellä. Tämä on herättänyt mielipahaa niiden henkilöiden joukossa, jotka ovat joutuneet joko työttömyyden taikka työkyvyn menetyksen vuoksi eläkkeelle. Ei suinkaan ole heidän oma vikansa, että monissa yrityksissä on saneerausten yhteydessä irtisanottu työntekijöitä ja heillä ei ole ollut muuta mahdollisuutta toimeentulonsa turvaamiseksi kuin siirtyä työttömyyseläkkeelle, niiden henkilöiden, joille se on ollut mahdollista. Nythän työttömyyseläkkeen ikärajaakin nousee ensi vuonna takaisin 60 vuoteen.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntämiskäytäntö on käsitykseni mukaan viime talvikautena selvästi kiristynyt, vaikka lakeja ei ole millään tavalla muutettu. Tämän eläke-
muodon piti olla työkyvyttömyyseläkettä lievemmin perustein saatava, mutta nyt vaikuttaa siltä, että vaaditaan lähes samaa tasoa.

Kun tasavallan presidentin puhuu ongelmasta, johon on aihetta kiinnittää huomiota, niin toivoisi, että se tehtäisiin tavalla, joka ei loukkaa niitä ihmisiä, jotka ovat työnsä ja työkykynsä menettäneet.

Suurin vika käsitykseni mukaan tällä hetkellä on se, että ihmiset haluavat eläkkeelle työilmapiiiristä, joka työpaikoilla vallitsee.

Ed. Rantanen: Herra puhemies! Toteaisin ed. Stenius-Kaukoselle sen, että silloin kun työttömyyseläkkeen ikäraja palautettiin 60 ikävuoteen, siihen tehtiin yksilöllinen varhaiseläke sitä korvaamaan, jossa yksinomainen peruste eivät ole terveydelliset seikat niin kuin työkyvyttömyyseläkkeessä, minkä ed. Stenius-Kaukonen vallan hyvin tietää.

Mitä tulee siihen, että jotkut tuntevat mielipahaa presidentin lausumasta, niin se saattaa olla jossain määrin ymmärrettävää. Mutta niiden ihmisten, jotka ovat työkyvyttömyyseläkkeellä tai yksilöllisellä vanhuseläkkeellä, ei pitäisi tuntea mielipahaa, jos presidentti ehdottaa korjauksia.

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Minä ensimmäisenä mainitsin tasavallan presidentin ja mainitsin myönteisessä mielessä hänen huolensa siitä, että meidän pitää huolehtia kuntoutuksesta, enkä halua arvioida mielipahaa tai mielihyvää. Minun mielestäni kuntoutuksesta huolehtiminen on positiivinen asia.

Ed. Rantanen sanoi, että Kankaanpää on jo rakennettu. En minä siitä kanna huolta, onko se rakennettu, voidaanko sitä myöhemmin laventaa vai ei, rakentaminen on kesken, vaan siitä, että on vahinko, että Suomen viranomaiset, Kelahan ei ole viranomainen, riittelevät siitä, kuka saisi hoitaa tämän järjestelmän.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on halu tulla mammuttivistoksi, ja siellä taistelevat monet monet lohkot. On lapset, on kirurgia, on ohitusleikkaukset, kaikki erilaiset nykyajan huomiota vaativat vaivat. Siellä valitettavasti kuntoutus jää lapsenkenkiin ja kuntoutuksen osuus määrärahoista varmuudella tulee pienentymään.

Siksi on valitettavaa, että meillä ollut hyvä järjestelmä, jossa Kela hoitaa kertyvien määrärahojen puitteissa ja on hoitanut hyvin, heitetään sivuun pelkästään suurelta osin arvoaltasyistä, se on valitettavaa ja vahingollista kuntoutuksen kannalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 c §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 50

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 50.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi opintovapaalain 5 ja 10 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 293
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 51

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 51.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi työntekijäin eläkelain soveltamisesta Suomen Pankin setelipainon henkilökunnan työsuhteisiin

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 257
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 52

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 52.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 294
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 53

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 53.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Hallituksen esitys n:o 311 laiksi teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys n:o 313 laiksi yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alentamisesta vuonna 1991

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan annettavaksi 1,1 miljardin markan helpotukset yksityisille työnantajille. On syytä kiinnittää huomiota siihen, että kuntatyönantajat joutuvat edelleen maksamaan korkeampaa maksua siitä huolimatta, että sosiaalivaliokunta on toistamiseen vaatinut, että näin ei pitäisi menetellä, vaan kunta pitäisi asettaa samaan asemaan.

Mutta vielä suurempi ongelma tässä esityksessä on se, että tämä merkitsee jo aikaisemmin hyväksyttyjen esitysten kanssa sitä, että Kelan ns. takuusuoritus tulee ensi vuon-

na nousemaan 3,7 miljardiin markkaan eli valtion budjetista joudutaan osoittamaan nämä varat, koska kansaneläkerahaston varat eivät riitä. Tämä vaarantaa jo meidän kansaneläkejärjestelmämme perusturvaluonteen.

Valiokunnassa aloitettiin jo tämän asian käsittely ja erittäin suuri huoli on tuotu esille siitä, että jälleen kerran sosiaaliturvamaksuja käytetään suhdannepolitiikan välineenä ja nimenomaan kansaneläkkeiden rahoitukseen käytettäviä varoja. Me emme voi hyväksyä tällaista menettelyä ja tulemmekin esittämään omat muutosehdotuksemme hallituksen esitykseen.

Ed. Holvitie: Arvoisa puhemies! Kun työttömyystilanne on niinkin huolestuttava kuin se tällä hetkellä on, on käsittämätöntä, että tämäntapaisten toimenpiteiden suunnittelu tuomitaan. Kun tiedämme, että yksityis-sektorin osuus työnantajana on kuitenkin suurempi kuin julkisen hallinnon, en voi ymmärtää, ettei tämäntapaista toimenpidettä, kun tilanne on kääntymässä huolestuttavaan suuntaan, voitaisi toteuttaa. Eli mielestäni tämä on todella suhdannepoliittisesti tavattoman terve toimenpide, ja kannatan tämäntapaista esitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 5 päivänä joulukuuta kello 0.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen